

PRES. COOLIDGE PODPISAL PREKLIC OLJNIH NAJEMOV.

Fall je najbrž imel svoje prste tudi v zadevi colombijske pogodbe. Pet milijonov dolarjev je zlezo v šepo raznih ameriških pijavk.

MORNARIČNI TAJNIK DENBY UTEKNE BITI KMALU ODSTAVLJEN.

Washington, D. C. — Kakor bi udarila strela z jasnega, tako se je zdelo, ko je senator Dill iz Washingtona predložil resolucijo, v kateri so razni podatki, ki govorijo proti Fallu ter streme za tem, da bi bilo dognano, ali je padlo Fallu kaj v žep, ko je pripravi Zdržene države k temu, da so plačale Colombiji \$25,000,000 v mesecu aprilu 1921, t. j. mesec dni pozneje, ko je postal Fall član zveznega kabineta.

V najvišjih oljnih krogih po tej deželi je že dolgo krožila govorica, da je pet milijonov tiste vnote ostalo v tej deželi v žepih male notranje svojati, ki je utrla pot colombijski pogodbi.

Pričanje urednika Freda G. Bonfilsa iz Denvera je bila druga bomba, ki je hudo pretresla washingtonsko gospodo. Omenjeni urednik je povedal pred senatnim preiskovalnim odsekom, da je plačal Harry F. Sinclair njemu in njegovim tovarišem \$250,000 kot del pogodbenne cene v znesku po \$1,000,000 za izravnanje raznih terjatev v teopatski mornarični rezervi, kar jih je bilo pred Sinclairjevo pogodbo s Falom.

Is Bele hiše je prišel glas, da je predsednik podpisal Walshovo resolucijo, ki mu narekuje, naj razjame posebna pravilnika za postopanje, stremede za preklicanjem Dohenyjeve in Sinclairjeve namerninske pogodbe, ker sta bile obe sklenjeni protipostavni in ob obojih, iz katerih je razvidna goljufija in korupcija.

Imeni odvetnikov Silas H. Strawn iz Chicaga in Alee Pomerene iz ohajske države, sta poslani senatu v potrjenje.

Medtem ko se je senat pričel pri pregledu v debati o Robinsonovi resoluciji, ki zahteva odstavev mornaričnega tajnika Denbyja, je Bela hiša znanila, da ni predsednik prejel ne nobene kabinetske resignacije in da tudi ne pričakuje nobene.

Senator Walsh iz Montane, ki je duša odsekovih preiskavanj v oljnem škandalu, je zahteval v izčrpnem govoru pred senatom odstavev mornaričnega tajnika Denbyja. V njem je poudarjal, da je Denby nesposoben uradnik ter izpodbijal dokazovanje senatorja Pepperja, ki je zatrjeval, če, da nima senat pravice zahtevati od predsednika, naj odstavi tega ali onega tajnika.

Ko je senat v petek popoldne sklenil svojo sejo, je zavladalo splošno mnenje, da bo Robinsonova resolucija, ki naroča predsedniku Coolidgeu, naj odstavi mornaričnega tajnika Denbyja, sprejeta s precejšnjo večino.

Senator Frazier je predložil resolucijo, ki zahteva, naj bi vsi kongresniki, senatorji, kabinetsni uradniki in drugi vladni nastavljeni a plačo nad \$3,000 na leto predložijo zvezni kupčijski komisiji popolne podatke o vseh svojih akcijah v industrijah, železnih, javnih napravah, oljnih in rudniških korporacijah. Vsi ti podatki naj bi segali deset let nazaj.

Senator La Follette je uvedel resolucijo, v kateri zahteva preklanje okoliščin, ob katerih si je pridobila honolulaska oljna družba velike dele mornarične rezerve šte. 1. v Californiji.

ŠTIRJE RUDARJI UBITI.

Inverness, Iowa, Nova Scotia. — Štirje rudarji so izgubili življenje 8. t. m. v rovu št. 1, Cape Breton, k. t. m. je nanje zrušila masa kamena. Trojica rudarjev so bila tako zmečkana, da jih ni bilo mogoče spoznati.

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Vojaške čete poslano v Herrin, Ill., kjer je iznova izbruhnila kuklukskova vojna. Konstabler je bil ubit.

Oljni škandal: senatorji vztrajajo, da mora Denby podati ostavko. Oljni magnat Doheny je razpustil svojo družbo.

Coolidge je podpisal preklile oljnih pogodb. Oljni škandal povzročil politično revolucijo.

Inozemstvo.

Rusija pripravljena na poravnane vseh sporov z Anglijo.

Orlando je tudi povedal svoje gledišče Wilsona.

Lloyd Georgev intervjuvar noče preklcati.

PRISELNIŠKE KVOTE PO NOVI POSTAVI.

Washington, D. C. (Federated Press.) — Kako bo s priselniško kvoto raznih dežel na poldagi ljudskega štetja iz l. 1890., če bo sprejeta nova priselniška postava, je razvidno iz statistike, ki jo je preskrbel priselniški urad priselniškemu odseku v poslanski zbornici.

Po novi postavi bodo posebno hudo prikrajšani baltički, balkanski in sredozemski narodi. Med temi je seve tudi Ruslavlja.

Za primer naj navedemo tole: Dvoodstotna kvota, ki jo določa nova predloga, bi dala n. pr. Finski pravico poslati na leto 3,213 priseljenecv, če bi bila ta kvota določena po štetju iz l. 1920, ali 2,814 po štetju iz l. 1910, ali 1,465 po štetju iz l. 1900. Ali po štetju iz l. 1890. bo amelo priti v to deželo samo 645 Fincev na leto.

Če primerjamo dogustno kvoto po štetju iz l. 1920. z ono po štetju iz l. 1890. za razne dežele, dobimo tole:

Avstrija 11,610 in 1,190; Belgija 1,456 in 709; Bolgarska 411 in 200; Čehoslovakija 7,450 in 2,073; Danaka 3,944 in 1,292; Estonija 1,584 in 302; Francija 3,277 in 4,078; Nemčija 33,805 in 50,329; Velika Britanija, severna Irska in Irska svobodna država 43,729 in 62,658; Grška 3,725 in 235; Ogrska 8,147 in 688; Italija 32,415 in 4,089; Latvija 1,781 in 317; Litvanska 2,901 in 502; Poljska 23,002 in 9,072; Romunska 2,257 in 831; Rusija 25,261 in 1,992; Švedska 12,749 in 9,761; Jugoslavlja 3,600 in 935.

Iz zgornjih podatkov je razvidno, da so končne številke razen za Nemčijo, Veliko Britanijo in Francijo v vsakem slučaju manjše od prvih, ki so izračunane na podlagi ljudskega štetja iz l. 1920. Dvoodstotne kvote bi dale na podlagi ljudskega štetja iz l. 1920. za vse dežele 249,867 priseljenecv, dočim bo moglo priti po štetju iz l. 1890. v to deželo le 169,083 ljudi v enem letu.

ANDERSON OBSOJEN.

New York, N. Y. — William H. Anderson mora v Sing Sing v ječo za eno ali dve leti, ker je dokazano, da je popravljal razčunske knjige newyorške protisalunske lige, če ne zavrne njegove porotne obsodbe višje sodišče, kjer je vložil priziv.

Anderson je odločil svojo službo kot ravnatelj pri ligi. To je prišlo od verodostojne strani.

Izgubil milijone na šnopsu, izvršil samomor.

Edinburgh, Škotska, 9. febr. — Sir John Henderson Stewart, lastnik velike tovarne za izdelovanje žganja, je izvršil samomor, ko je njegova trdka bankrotirala. Stewart je izgubil milijone dolarjev s tem, da je pošiljal tihotapsko žganje v Ameriko, odkar je prohibicija, denarja pa ni prejel za prodano blago.

Japonske volitve 10. maja.

Tokio, 9. febr. — Uradno je razglašeno, da volitve poslancev za novi japonski parlament se vrše 10. maja t. l.

V HERRINU SE ZO- PET BLESKETAJO BAJONETI IN KANONI.

Državne čete so bile poslane v Herrin, da preprečijo nove krvave spopade med kuklukskinci in okrajnim šerifom.

UVEDENO JE VOJAŠKO PRA- VO, A PRIČAKOVATI JE OČLO OBSEDNEGA STANJA.

Včerajšnje poročilo iz Herrina, Ill., se glasi, da danes zjutraj zastavka 4000 rudarjev, ki so izjavili, da ne gredo delat, dokler ni so iz njih unijskih vrst izključeni vsi člani Kukluksklana.

Herrin, Ill. — V Williamson okraju je zavladalo vojaško pravo, pa pričakovati je, da bo v okraju uvedeno še obsedno stanje.

Iz Chicaga je bilo pozvano vojaštvo 136 pešpolka, katero je tudi že odpotovalo, da napravi red v nemirnem okraju.

Carbondale, Ill. — Stanovanjaka četa državne straže je jela odhajati iz tega mesta v soboto zjutraj ob eni in 30 minut na tovrnih avtomobilih v Herrin. Vojaški so popolnoma oboroženi. V Herrin so dospeli v eni uri.

Marion, Ill. — Vojna v okraju Williamson je iznova zaplamtela v petek ponoči. Kuklukskinci in nasprotni sile so si iznova v laheh in groze izravnavati svoj stari spor s krvjo.

En človek je bil ubit, eden umira, a trije so ugrabljeni, oziroma odvedeni v zapor. O njihni usodi dvomijo.

Državne čete so poklicane v Herrin, da preprečijo novo krvoprelitje.

V soboto je dospela iz Carbondale ena četa. Štiri druge so bile na poti tjakaj.

To je stara pravda, ki je bila začetek le tolikim pobojem in ubojem. Tihotapstvo s žganjem navajajo za vzrok že tolikih nočnih pohodov in pogonov, iz katerih se je izcimilo že toliko spopadov in pretepanj.

Na eni strani so kuklukskinci s svojim suhaškim oddelkom, ki mu je znani Glenn Young na čelu. Na drugi je okrajni šerif s svojimi pomočniki.

Obe stranki trdita, da imata prav. Šerif pravi, da bo odpravil vse tihotapstvo v okraju, če mu pomagajo pri tem kuklukskinci. Ti pa zatrjujejo, da so okrajne oblasti mlačne in malomarne. Zato da mora kuklukskova organizacija gledati na red in mir v okraju.

Postopanje kuklukskincih napetežev je prisililo francosko vlado, da je vložila pri uradnikih v Washingtonu protest zatrditvi, da so bile pravice francoskih državljanov v okraju Williamson okrnjene.

Pravi in resnični vzroki pa o kolščine, ob katerih je prišlo do ponočnega pretepanja in streljanja, so še nejasni. Znana so do sedaj naslednja dejstva:

Kukluksovski kolovodja in suhaški pomagač je bil ustreljen do smrti.

Pomožni šerif John Layman je bil težko ranjen.

Trije člani herrinske policije — policijski načelnik John Ford, pomožni načelnik Grain in policaj Frank Stephens — so izginiti. Klanovski vodje trde, da so bili ugrabljeni in odvedeni. Šerifove sile pa pravijo, da so bili aretirani in odvedeni na varno.

Kuklukskinci so bili v soboto zjutraj ob eni po polnoči gospodarji v Herrinu. Kdor ni bil član njihne organizacije, ni smel niti iz mesta, niti ne vanj.

Paradirali so po mestnih glavnih ulicah oboroženi do zob. Za glavni stan so si izbrali mestno hišo.

Brško se je raznesel glas o streljanju po okraju, so jeli kar v krdelih prihajati kuklukskinci v Herrin iz bližnjih vasi, trgov in mest. Vsa pota, držeca v Herrin so bila polna avtomobilov s oboroženimi možmi. Kukluksovski kolovodje v Marionu so poizkušali preprečiti zbiranje svojih tovarišev, ali vse njihne prizadevanje je bilo zaman.

MEDNARODNA OFENZIVA BANKIRJEV PROTI STERLINGU.

New York, N. Y. — (Feder. Press.) — Iz finančnih krogov se doznava, da nameravajo veliki bankirji v Londonu in Wall Streetu začeti mednarodno ofenzivo proti sterlingskemu funtu, katerega vrednost zopet raste, odkar je delavska vlada na krmilu v Angliji. Bankirji, ki so proti priznanju sovjetske Rusije, ne morejo videti dviganja sterlinga, ker to povišuje prestiž delavske vlade. Delavska vlada pa mora biti kaznovana, in zato bodo bankirji skušali izpodkopati sterlingsko valuto na mednarodnem denarnem trgu.

ORLANDO SE JE TUDI OGLASIL.

Pravi, da je bil Wilson-Clemenceaujev sporazum glede okupacije Porenja naperjen proti Italiji.

Rim, 9. febr. — Vittorio E. Orlando, bivši ministrski predsednik Italije, se je včeraj vmešal v afero, katero je sprožil namišljen Lloyd Georgev intervju glede dozdavnega tajnega sporazuma med Wilsonom in Clemenceaujem za časa mirovne konference v Parizu. Orlando je z Wilsonom, Clemenceaujem in Lloyd Georgem tvoril "veliko četvrtico" na mirovni konferenci.

Orlando pravi v svojem včerajšnjem poročilu, da je Wilson trdovratno nasprotoval tudi začasnemu okupaciji nemškega teritorija, toda končno se je podal Clemenceauju s namenom, da ga pridobi za svoje načrte proti aspiracijam Italije. Sporazum med Wilsonom in Clemenceaujem glede okupacije Porenja ni bil nobena tajnost, pravi Orlando; vsi, ki so bili na konferenci, so vedeli o tem, toda on se ni udeleževal dotičnih sestankov in vedel je o stvari le toliko kot Lloyd George.

Predsednik Wilson je energično nasprotoval francoski okupaciji Porenja do 12. aprila 1919. Tega dne se je vršila seja "velike četvrtice" v svrhu, da se določi datum prihoda nemških delegatov v Versailles.

"Bila je najviharnejša seja", pravi Orlando. "Jaz sem izjavil, da sestanka z Nemci ne more biti toliko časa, dokler se ne reši vprašanje Reke in Dalmacije. Končno je bilo zaključeno, da se Nemci pokličejo 25. aprila. V tem času se je Wilson bavil le z italijanskimi problemi. Lloyd George je odšel v London in se ni vrnil do 18. aprila."

Orlando nato opisuje svoj boj z Wilsonom za aneksijo Reke.

"Nič ni moglo ganiti Wilsona, da bi bil privolil v moje zahtevo. Jaz sem bil ravno tako odločen in situacija je bila silno napeta. Naši zavezanci, Anglija in Francija, sta izjavili, da sta pripravljene izvajati londonski pakt, opozorili pa sta me, da londonski pakt ne daje Reke Italiji. Bil sem torej postavljen v veliko zadrego; moral sem izbrati med Reko in londonsko pogodbo. Naposled sem se odločil za londonski pakt v nadi, da Italija le dobi Reko enkrat kasneje. Ta svoj sklep sem sporočil svetu štirih dne 19. aprila 1919. Dne 20. aprila je Wilson privolil v Clemenceaujevo zahtevo, kateri se je prej trdovratno upiral, da Francozi zasedejo Porenje. Dne 23. aprila je Wilson zagnal vame znano izjavo, katere je takorekoč postavila Italijo izven konferenec."

Wilsonova izjava, katero omenja Orlando, je bila, ko je Wilson javno dejal, da je Italija upravičena do Trsta in bližnjega zaledja, nima pa pravice do Reke in Dalmacije in da on ne bo nikdar priznal teh zahtev Italije. Italijanska delegacija je po tej izjavi zapustila Pariz.

"Ako se primerjajo datumi," nadaljuje Orlando, "ni treba dosti pojasnil o stvari. Moje mnenje je, da je Lloyd George prepameten, da bi bil kdaj rekel, da se je Wilson podal Clemenceauju samo radi tega, da bodo francoski listi

Rusija je pripravljena na pobotanje z Anglijo.

Sovjetska vlada je odgovorila MacDonaldu, da je voljna razmotrivati in rešiti vsa sporna vprašanja, med temi tudi zadevo carjevih dolgov. — Rakovski je začasni poslanik v Londonu. — Rikov je izjavil, da se bo držal Leninovega programa v vseh zadevah zunanje politike. Priznanje mogoče prinese Rusiji posojila.

London, 9. febr. — Kristijan Rakovski, načelnik sovjetske trgovske misije v Londonu, ki je bil imenovan za začasnega poslanika, je včeraj vročil MacDonaldu formalni odgovor vlade Unije sovjetskih republik na priznalno noto Velike Britanije. Odgovor se glasi:

"Vlada Unije socialističnih sovjetskih republik je pripravljena na razmotrivati in poravnati v prijateljskem duhu vsa sporna vprašanja, tudi tista, ki se nanašajo na bivše pogodbe med staro in Veliko Britanijo, čeprav so te pogodbe že izgubile pravno veljavo valed dogodkov med vojno in po vojni. Posebna komisija, ki je pooblašena v polni meri zastopati vlado Unije socialističnih sovjetskih republik, sledi."

Kakor se poroča iz uradnih krogov, prvo vprašanje, ki se ima rešiti na rusko-angleški konferenci, so carjevi dolgovi. Vojni dolgovi in terjatve privatnih državljanov se bodo obravnavale separatno. Sovjetska vlada bo priznala caristične dolgove, ako angleška vlada prizna odškodnino, katere terjta Rusija od zaveznikov, ker so podpirali Kolčaka, Judenika, Denikina in Vrangla, radi česar so moralno odgovorni za škodo, katero je imela sovjetska republika od civilne vojne. Rusija bo zadovoljna, če predvojni dolgovi pokrijejo odškodnino in se oboje briše.

Rakovski, prvi sovjetski poslanik na Angleškem, je po narodnosti Ukrajinec.

Moskva, 9. febr. — Aleksij Ivanovič Rikov, novi predsednik sveta ljudskih komisarjev, je danes podal prvo izjavo, odkar je bil izvoljen na Leninovo mesto. Rikov pravi, da se bo držal programa pokojnega voditelja revolucije v zunanji politiki, v notranji politiki bo pa skušal izboljšati situacijo.

Sovjeti niso niti ne bodo stremeli po nadvladi nad drugim ljudstvi, je rekel Rikov, ali dokler je mednarodni položaj kompliciran radi imperialistične versalske pogodbe, mora Rusija imeti svojo rdečo armado kot sredstvo obrambe.

V zadevi ruskih sosedov na vzhodu bo Rikov nadaljeval Leninovo politiko v smeri narodnega, kulturnega in ekonomskega prepoda orientalskih ljudstev. Rusija mora živeti v najtesnejšem prijateljstvu z Afganistanom, Indijo, Kitajsko, Perzijo in Turčijo.

V notranjih zadevah je glavna naloga vlade, da se izboljša narodna ekonomija, zlasti trgovina med mesti in vasi. Razvoj industrije zaznamuje lep napredek v minulem letu brez kake zunanje pomoči. Rikov upa, da z vpostavljenjem stikov z Veliko Britanijo, Italijo in Nemčijo dobi Rusija kakšno pomoč v obliki kreditov in koncesij.

WILSON JE BIL ZAVAROVAN ZA \$20,000.

New York, N. Y. — Pokojni Woodrow Wilson je bil zavarovan za \$20,000 pri neki newyorški zavarovalniški družbi, kakor se poroča. Imel je dve polici po \$10,000. Prvo je vzel, ko je bil star 37 let, drugo pa šest let pozneje. Denar podeduje vdova.

prenehali z napadi nanj. Wilson je igral za večje dobitke. Storil je vse, kar je mogel, da je pridobil Clemenceauja na svojo stran v neusmiljenem boju, ki ga je vodil z Italijo in ko je hotel mene odtrgati od mojih zaveznikov."

LLOYD GEORGEV IN- TERVJUJAR VZTRAJA.

Harold Spender se ne da ugnati in odločno pravi, da je George res rekel to, kar je on poročal.

London, 9. febr. — Senzacija radi mitičnega tajnega Wilson-Clemenceaujevega pakta je ponehala. Stvar se zdaj suče okoli vprašanja, kdo se laže: Lloyd George ali Harold Spender, ki je objavil intervju.

Kljub temu, da je Lloyd George izjavil, da ni nikdar s nikomur govoril o kakem tajnem paktu med Wilsonom in Clemenceaujem, vztraja Spender pri tem, kar je poročal v časopisih. Včeraj je Spender izjavil:

"Jaz ne preklčim ničesar, ker je resnica, kar sem pisal. Lloyd George je v razgovoru s menoj rekel, da ga jezi, ker je bil v njegovi odgovornosti med mirovno konferenco v Parizu podpisan tajni sporazum med Wilsonom in Clemenceaujem."

POSLANEC WEFALD ZA KMETE.

Washington, D. C. (Federated Press.) — Edni kmečko-delavski član poslanske zbornice poslanec Knud Wefald iz Minnesote je protestiral pri tajniku Mellonu proti kampanji, ki jo dela finančni department po kmečkih okrajih njegove države za kupovanje vladnih hranilnih certifikatov. Wefald je povedal Mellonu, da bo upropastil še ostale male banke po severnem zapadu, če pojde še nadalje tako naprej.

Wefald meni, da dela Mellon namenoma tisto propagando, ker dobro ve, da bo to naprtilo še večje breme na male banke in kmete, ki si morajo izposojati denar, ali pa iti na boben.

Mellon je naznanil, da je prodajanje takšnih certifikatov ustavljeno v sedemnajstih poljedelskih državah.

Govor, ki ga je imel senator Shipstead dne 1. februarja in v katerem je napadel prodajanje tistih vladnih certifikatov, je bil neki pripravljen po nekem časnarskem poročevalcu Mellonovemu uradu, še preden ga je govoril omenjeni senator. In to je ravno pospešilo Mellonovo umaknitev.

AGENT YOUNG IN FRANCO- SKA VLADA.

Chicago, Ill. — "Krvavi okraj Williamson", ki je bil pred osemnajstimi meseci pozorišče herrinskega krvoprelitja, je dal zadnji teden povod mednarodnim zapletljajem. Njegova najzadnja strahovlada, ki so jo uvedli suhaši z zveznim prohibicijskim agentom Youngom na čelu, ga je spravilo v navzkrižje s francosko vlado.

Po svojem čikaškem konzulu g. A. Barthelemyju je Francija apelirala na državni department v Washingtonu ter zahtevala zadostneje za krivice, storjene francoski naselbini v mestu Johnston City, Ill. Ker nista apela na državne in lokalne zvezne agente ni šlo izdala, je naprosil Barthelemy veleposlanika Jusseranda, naj posreduje v tej zadevi pri oblastih v glavnem mestu.

VREME.

Chicago in okolice. — V torek toplejšje, dež in sneg, južno zapadni vetrovi. Temperatura zadnjih 24 ur: najvišja 35, najnižja 22. Solnce izide ob 6:32, zaide ob 5:18.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inosestvetno \$4.00.

Naslov na vse, kar ima stik s listom: "PROSVETA" 2657-99 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT" Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v objavi n. pr. (Jan. 31-24) poleg vsakega imena na naslovu pomeni da vam je v tem dnevu potekla naročnina. Ponovite jo pravčasno, da se vam ne ustavi list.

ZNAMENJA GOVORE.

Vodilni političarji republikanske in demokratične stranke so se pobotali z Wall Streetom. Konvencija republikanske stranke se bo vršila v Clevelandu. Vsekakor bo bližje Wall Streetu, kot zadnja, ki se je vršila v Chicagu. In to nekaj šteje. Ob času zadnje konvencije republikanske stranke bi se bilo prav lahko dogodilo, da bi bil izreden železniški voz, v katerem so se vozili odposlanci denarnih mogotcev, dospel prepozno v Chicagu, in kdo ve, kdo bi bil nominiran predsedniškim kandidatom, če bi se kaj takega zgodilo. Ako bi v Wall Streetu ne soglašali s kandidatom, bi se bilo lahko dogodilo, da bi republikanska stranka bila ob moralno in materialno podporo iz Wall Streeta. Letos je ta nevarnost nekoliko znižana.

Demokratije so dobro preudarili to potezo in razmere v republikanski stranki. Republikanska stranka je pocepljena.

Progresovci kale vodo stari gardi v republikanski stranki, ki je bila vsikdar zvesta podpornica denarne vrste v Wall Streetu. To pocepljenje ne vpliva dobro na denarne mogotce in jim kvari slast do jedi, kadar sede pri dobro obloženi mizi. Denarni mogotci pač sodijo, da jim bo malo pomagano, ako bo izvoljen republikanski predsednik, ako ima ta predsednik opozicijo v svoji stranki. In vrabci na strehah zdaj čivkajo, da je pričelo politično ljubkovanje med demokratičnimi voditelji in veliko denarno mošnjo.

Demokratični voditelji so pa previdni ljudje. Pred ljudstvom je treba nastopiti tako, da ne opazi tega ljubkovanja in da misli, da je to stranka, ki zagovarja interese malega trgovca, obrtnika, farmerja in delavca. Tem malim ljudem je treba napraviti majhno koncesijo. Kakšno? Tako, da denarna mošnja ne bo imela nobene škode od nje. Premestiti je treba konvencijo v kraj, v katerem nimajo prohibicionisti vpliva. Tako dobi ljudstvo vtis, da so demokratični voditelji proti prohibiciji in da demokratična stranka odpravi prohibicijo, ako pride v sedlo. Voditelji demokratične stranke hočejo, da ljudstvo dobi le vtis, da nameravajo odpraviti prohibicijo, kajti od vtisa do obljub za odpravo prohibicije je daleč, še daj pa je od odljub za odpravo prohibicije in do amandiranja Volsteadovega prohibicionističnega zakona. Vraga, kaj bi pa dandanes profesionalni političarji počeli, ako bi se res odpravila prohibicija? Predvsem bi vsahnili bogat vir dohodkov in ljudstva bi ne mogli več farbati, da odpravijo prohibicijo, ako pridejo v sedlo. Prohibicija je bila vendar uvedena, da manjši podporniki velikih profesionalnih političarjev pomnože svoje dohodke in da je tukaj nekaj, kar ljudstvu ni všeč in kar zahteva, da se odpravi.

Mesto New York je za proizvodnjo takega vtisa na ljudstvo kot nalašč ustvarjeno. Ljudstvo v tej državi je proti prohibiciji.

V New Yorku je tudi Wall Street!

Ko se je vršila zadnja konvencija republikanske stranke v Chicagu, so časniki hitro izvihali, da so se zastopniki dobro rejene denarne mošnje pripeljali v posebnem vozu v Chicagu in da so trajale vso noč konference v tem vozu, ko se niso mogli zediniti na predsedniškega kandidata republikanske stranke, in da je nominacijo po teh konferencah dobil pokojni predsednik Harding.

Ako se konferenca vrši v New Yorku, odpade posebni železniški voz za posebne konference. Voditelji demokratične stranke bodo lahko v direktnem stiku z zastopniki denarnih mogotcev in ljudstvo še tega opazilo ne bo, ker se najbolj navzvanim časnikiarskim poročevalcem ne bo posrečilo odkriti teh stikov.

Tako si demokratična stranka pripravlja ugodna tla, da se pomeni z denarnimi knezi glede kandidature, pri tem pa lahko na ves glas kriči, da nima zvez z njimi.

Za ljudstvo so take poteze profesionalnih političarjev zelo podučljive, ker mu podajajo jasen nauk, da je za ljudstvo vseeno, ako izvoli republikansko ali demokratično večino v kongres, ali če izvoli demokratičnega ali republikanskega predsednika. Prebralo si ne bo prav nič, ampak zgodi se lahko, da pride iz dežja pod kap.

Oderuhi in profitarji so odirali ljudstvo, ko je bila v kongresu demokratična večina, in pri tem je ostalo, ko je vsaj prišla republikanska večina. Profitarjem, ki so nagrabili milijone v vojnem času, se ni zgodilo nič hudega. Vojaki, ki so tvegali svoje življenje v streških jar-

kih na Francoskem, pa še danes čakajo na nagrado. Za ljudstvo je pred izbruhom vojne visela košara s kruhom precej visoko, zdaj pa visi že tako visoko, da jo skoraj več doseči ne more. Ne ena ne druga stranka je ni obesila nižje.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Barberton, Ohio. (Kako je prišel rojak do prepričanja, da ga njegova boljša polovica resnično ljubi.) — V pričetku tekočega meseca me je obiskal rojak F. M. Kot običajno se je med nama razvil razgovor o različnih dogodkih in slednjič se je pogovor zavlekel na zakonski stan. Slovenska rojakinja v tej naselbini je namreč iz same "ljubezni" do svojega soproga izposlovala tiralnico za aretacijo svojega moža. Poleg drugih pregreh je bilo v tiralnici tudi navedeno, da je mož grozil svoji soprogi, da jo bo natepel. Rokaj je bil kajpada aretiran in v smislu obtožbe odveden v zapor. V pogovoru o tem dogodku je ropak M. pripomnil, da soproga, ki zapriseže tiralnico za aretacijo zoper svojega moža in dopusti, da njega tudi odvedejo v zapor, nikakor ne ljubi svojega moža. Pripomnil pa je:

"Ravno v sličnem slučaju sem pa jaz prišel do prepričanja, da me moja soproga iskreno in zvesto ljubi. Med nama sicer ni prišlo pred tistim slučajem nikdar do posebnega resnega spora ali nespornosti in uveren sem bil, da me žena kolikor toliko ljubi, ker mi je bila v vseh ozirih naklonjena. Vseeno pa prave ljubezni nisem mogel ugotoviti.

"Slučaj pa je nanesel, da je prišlo med nama do resnega spora. Beseda je dala besedo. Kakor je znano, ženske pri aličnih dogodkih navadno ne molijo, temveč si jemljejo prednost. Tudi jaz ji s jezikom nisem bil kos, pa me je popadla jeza, razardil sem se in jo prav pošteno naklestil. Posledica je bila, da me je soproga ovdila na policiji in zahtevala aretacijo. Vse to se je zgodilo, kajti tukajšnji varuhi reda so za slične aretacije jako priročni. Varuh postave je tudi mene odvedel, da me vtakne v luknjo. Prišel na policijo kje postaja so izvršili nad mojo vse potrebne obrede, kot je že navada, da ti pretaknejo vse žepa, če nimaš mogoče nevarnega orožja ali celo strojne puške itd. In po svečanem policijskem obredu me je varuh pozval, da me odvede v odločeno mi celico, da si tam polhladim jezo in svoje razburjene živce. Ravno v tistem trenutku pa je vstopila moja žena ter meni nič tebi nič enostavno zahtevala od policijekega načelnika moja oprostitev. Debelo je gledal policijski načelnik vas to komedijo, ni pa ugovarjal, obrnil se je proti meni in izjavil: "F., ti si prost, lahko greš domov."

Vstopil sem k ženi ter jo vprašal, kaj vendar misli z vprizorjeno komedijo, a ona mi je odgovorila: "Veš, dragi moj, preveč te ljubim, da bi te mogla izročiti v zapor, kljub temu, da si me natepel."

"Od tistega časa sem uverjen, da me moja žena iskreno ljubi, za kar sem bil prej vedno v dvomu."

Komentar je nepotreben. — Martin Železnikar.

Verona-Oakmont, Pa.—Kaj vas na svetu je napredek? Če si kdo finančno opomore, če mu je to število v napredek; ako se društvo veča s članstvom, je to napredek. Največ samostojnih in samostojnih naprednjakov pa je tistih, ki prav grdo in robato preklinjajo vse od kraja. Resničen napredek za posameznika je v slučaju, če dotičnik čita napredne časopise in knjige, razmišlja in pri tem pride do zaključka, da je njegovo mesto v organizaciji, ker v organizaciji je moč delavstva. Kdor dela za organizacijo in se trudi tudi druge pridobiti v organizacijo, je naprednjak.

Dne 20. januarja smo imeli sešatek pri s. Rocku Lesarju. Rezultat je bil, da smo ustanovili socialistični klub in ga priklopili k J. S. Z. Semiljenike in napredno mislečo torej vabim, da se g-tovo udeležijo prihodnje seje socialističnega kluba, katerega se vrši tretjo nedeljo v mesecu ob pol dveh popoldne pri s. Rocku Lesarju. S tem, da pristopite v socialistični klub, se pridružite stranki zavednega delavstva, katere se bori z uma mečem za odpravo sedanega krivičnega kapitalističnega sistema in ki se bori za boljše človeško družbo, v kateri

bo delavec deležen vse vrednosti svojega dela in ne samo drobtin kakor sedaj. Torej na svidenje dne 17. februarja pri s. Rocku Lesarju! — John Ban.

Tutova grobnica je postala Meka izletnikom.

Luxor, Egipt. — (Poroča Geo. W. Meehan.) — V grobnici faraona Tutenkamena se z naglico razvija delo. Howard Carter, ki mu baš sedaj prav dobro služi zdravje, dela naštete za končno otvoritev sarkofaga, kar lahko smatramo, da se bo izvršilo v prihodnjih osmih dneh. Prišlo je sem že veliko število raziskovalcev, zastopnikov muzejev in učenjakov, da bodo pri končni otvoritvi. Veliko ljudstva podviže v Luxor, ki se nadejajo, da bodo imeli dovolj vpliva, da jim bo dovoljeno pričevati, ko bo Carter presenetil svet s svojimi odkritjem. Hoteli so nastopiti izletnikom, ki pa jih vian še vsak večer pripelje od 30 do 90 novih. Življenje v Luxorju je torej živahno, a radi pomanjkanja prostorov neudobno.

Odstanjenih je že cela vrsta obokov, kar je prizadalo mnogo dela, a vendar je dognano, da se je vršil pogreb faraona z nepričakovano hitrijo. Največji obok naš krate v obliki skrinje je 11 čevljev širok, 17 dolg in 9 visok. Izdelan je iz dveh palcev debelih podbojev, katerih deli tehtajo po eno tono ali pa tudi več. Povrti so z zlato pločevino in v udelanimi pismenkami in znaki zunaj kakor od znotraj ter dovršeni z zlatom ali živo plavo barvo.

Vdelani znaki so skrbno izdelani, kar dokazuje, da so jih izvršili izučeni rokodelci, ki bodo tudi služili za nepobitne zgodovinske dokaze. Uganka je, kako so vse ogromne skrinje in sarkofage s truplom mrtvega faraona spravili v grobnico z malim vhom. Ne da se sklepati drugega, kakor da so po dovršenih pogrebnih svečanostih za faraonom prepustili grobnico rokodelcem, tesarjem, mizarjem in inženirjem ter številnim sužnjem, da so v grobnici spopolnili in postavljali velike skrinje nad krami, v katerih je ležala kresta Tutu.

Vsekakor so morali biti posamezni deli skrinj izdelani izven grobnice, ki so jih potem učenjaki znanomovali s posebnimi šrkami, da so jih znali v grobnici zopet zložiti. Tiste šrke je tudi že danes opaziti, in sicer ravnotako jasno, kot bi bilo zapisane včeraj, pa ne pred 3250 leti. Pa tudi, ko so posamezne dele spravljali v grobnico, jih niso mogli spraviti skozi mali vhod. Krivda je vsekakor padla na predelavce, ali to še ni nič spremenilo na dejstvu. Da so mogli dela spraviti v grobnico, so morali povečati vhod za šest stopnic pri vходу predse grobnice. Pa tudi pri vrodu v grobnico samo niso mogli skozi. Zopet so morali popravljati. Odbiti so morali celo steno grobnice, potem šele so mogli spraviti notri največjo skrinjo.

Pa vse to ponovno delo, ki so ga imeli, ker niso mogli spraviti v Tutovo grobnico največje skrinje, najbrž ni pripisovati pomanjkljivosti in neupamemu delu. Smatrat je, da so bile vse pogrebne svečanosti in pripravljane grobnice završene v največji nagli.

Ko so bile skrinje prinešene v grobnico, jih ni bilo mogoče obrniti več radi premalega prostora, pa najbrž tudi sveceniki niso dovolili skrinj več preobračati in je sarkofag moral ostati, kakor so ga prinesli notri. Bržkone se je tudi zgodilo, da so v naglici znanomovali po pomoti največjo skrinjo za drugo in jo tako nesli v grobnico prej kot predzadnjo. Delavci so nedvomno kleti, ko so morali skrinje predstavljati iznova.

Slednje je tudi ubilo vsako navdušenje med rokodelci, da so pustili svoje delo in je bilo za dokončanje grobnice treba poklicati sajnje. Vsekakor pa je še precej dobro ohranjena prvotna lepota na dragocenih skrinjah, čeprav so bile po njih s kladivi nevede roke sužnjem, ki niso bili večji dovršeni izpopolniti dela, katerega so se lotili vsi rokodelci.

Tudi na stenah grobnice je po slikanju spoznat, da je bilo dovršeno v naglici, kar pač ni posebnost čudno, kajti v dobi Tutu so

bili sila nemirni časi. O pravem vzroku, zakaj so Egiptčani tako hiteli, da zasedajo svojega mrtvega faraona, pa najbrž ne bo nikdar znano. Vsi znaki v grobnici so zagotetje, ki bi na lahkoverne ljudi morda učinkovale kot nekaj mističnega. Kako lahkoverni so ljudje, smatramo lahko tudi iz tega, da jih še danes nemalo verjame, da je lord Carnarvon umrl valed maščevanja nad tri tisoč let mrtvih faraonov. Časnikarji, ki razširjajo alične bedastoče, zaslužijo vso grajo.

Le malo dni še, pa bodo skozi tisočletja spečega kralja premotili za trenotek. Grobnica mlade monarha Tutu je najbrž tudi edina, ki je ostala nedotaknjena do danes, vzlic neštevilnim vojnam, ki so ogrožale deželo skozi vse dobe. Da bi se zbudil kralj, pa bi videl, da so vstali in iskali ljudje, o katerih ni nikdar sanjal med svojim kraljevanjem, ko je bila Evropa še v svoji ledeni dobi civilizacije.

Dvomljivo je, da bi imel Carter še kakše težkoče, predno odpre zadnjo krsto sarkofaga, kajti sedanja nova vlada Egipta je zavzela zelo prijateljsko stališče napram vsem, ki hočejo v dolini Nila pričeti s preiskovanjem.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Ponarejeni delavec. Na žagi Ivana Šiške v Ljubljani si je obrezal na cirkularni žagi delavec Uš Peter dešno roko. — Pri prvotni sekciji Jesenice je padel žel. delavec France Setina tako nerodno, da se je težko poškodoval po desni strani života. — Pri lesni industriji Virnik & Offner v Kranju je zlomil hlo d rvarju Petru Seljaniku več reber. — Pri tvrdki "Kovina" v Mariboru si je raztrgal strugar Josip Franceš dlan leve roke. — Na poti v to tovarno pa je padel livar Josip Krumpit na ledenini in si poškodoval desno roko. — Ravno tam si je delavka Elizabeta Preložnik pri stroju zmečkala desno roko. — Na parni žagi Gospodarske zveze v Trebnjem je žagarju Viktorju Zamanu zmečkal hlo d desno roko. — V tovarni lesnih lepenk Charles Moline v Trzinu se je uresel delavec Leo Milnar v desno koleno. — Ključ. vajenec Alojzij Jasenovec na Vrhniki si je zlomil pri padcu levo nogo v členku.

Železniške nesreče na državni železnici. V zadnjem času so se zelo pomnožile železniške nesreče. Statistika državnih železnice poroča, da se je pripetila v času od 1. avgusta do konca novembra preteklega leta nič manj nego 250 nesred. Med temi jih je bilo 90 s žrtvami in poškodovanjem ljudi, ostale pa z večjo ali manjšo materialno škodo. Posebno tragično so bile slednje nesreče: v Melenicah dne 13. oktobra, 7 ranjencev; v Zemunskih Oborih, 2 mrtva in 9 ranjenih, ter trčenje ekspresnega vlaka s tovrnim na progi Senta - Subotica v noči od 8. na 9. novembra, kjer je bil ranjen tudi en železniški uradnik. Sodišča so dobila te dni navodila, da v slučajih železniških nesred strogo in hitro postopajo.

Smrtna kosa. V Celju je umrl dne 3. jan. g. Josip Vouk, hišni posestnik ter bivši trgovec v Hrašniku v 77. letu starosti.

Smrtna kosa. V Gornjem gradu je umrla v visoki starosti 79 let Ana Mikuš, mati orožniškega narednika, Josipa Mikuša v St. Ilju v Slovenskih goricah. 12. jan. je umrl v Ljubljani poštni uradnik Dragotin Strašek, ki je služboval dalje časa na lišenski pošti. Star je bil komaj 24 let. — V Trbovljah je umrl jurist Oskar Florenini, star 20 let. — V Sočanju je umrl Florjan Grejan.

Brezposelnost. — Brezposelnost se v celi naši državi vedno bolj širi. Zaradi pomanjkanja obratnega kapitala odpuščajo delavce fabrike in obrtniki. Armado brezposelnih pomnožujejo še iz državne službe odpuščeni nameščenci.

Slovit ropar ujet. — V Slavoniji je cele dve leti vznemirjal prebivalstvo neki Čaruga s svojo roparsko tolpo. Ta tolovajska družina ima na vesti veliko število ubojev in še večje število vlovov in tatvin. Pretekli teden pa je žandarmerija zasedla poglavarja roparjev Čarugo, ki je živel v Osijeku zelo elegantno, in več njegovih pomagačev. Žandarmerijski stražnjošter, ki je Čarugo zasedel, bo dobil lepo nagrado, ki je bila razpisana na Čarugo.

40.000 slovenskih rudarjev se bo baje vrnilo iz Vestfalske v Ju-

goslavijo. Za prevoz je vlada dovolila kredit 200 tisoč dinarjev, torej za osebo reci in piši: celih 5 dinarjev! Rudarje nameravajo zaposeliti v rudnikih v Bosni in v Srbiji.

Nerazsvetljeni vlaki. — Na promet se vedno boljše, steče veliko bolj, kolikor dražje so pristojbine. Dokler so bile vozne cene nižje, smo se vozili v razsvetljenih vlakih, danes pa se vozimo zlasti po doljenški železnici v prijetni temi. Priporočamo železniki, ki upravi, naj še enkrat tarif zviša in to izdatno. Tako izdatno, da še vlaki ne bodo vozili več, ker prej ne bo reda.

Trgovina s dekleti. — Brezvestni židje so začeli svoje delo tudi po Sloveniji, zlasti po obmejnih krajih. Dekleta, ki iščejo službe, naj bodo zelo previdna! Dobro bi bilo, če bi tudi javne oblasti (župani, občinski tajniki, duhovniki itd.) zlasti služkinje na to nevarnost opozorile.

Velik požar v Splitu. — V Splitu v Dalmaciji je velik požar uničil skoro ves stari del mesta. Veliko škodo trpe razne katoliške organizacije, ker je zgorela palača, kjer je bila nastanjena tiskarna, več uredništev in raznih gospodarskih zavodov. Škoda cenijo na 50 milijonov kron.

Preiskava proti razpečevalcem ponarejenih 10 dinarskih bankovcev je dovršena in so bili te dni vsi krivci — 12 po številu — izročeni sodišču v Beogradu. Skupno je bilo v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani in na Rakeku aretiranih 23 oseb. Odteh je bilo pa 11 izpuščenih na svobodo, ker jim niso mogli dokazati nobene krivde. Med aretiranimi se nahajajo poleg Ignaca Župančiča tudi Alfons Zornik in Jakob Čelčnik iz Ljubljane in Marij Gabrenja iz Raketa. Pri vseh aretiranih so našli ponarejenih bankovcev v vrednosti 120.000 Din. Ker so se istočasno pojavili na Rakeku tudi ponarejeni 100 lirski bankovci, preiskuje policija sedaj tudi to zadevo, ker sumi, da je ta družba razpečevala tudi ponarejene lirske bankovce.

Vlom v Homu. — Neznani vlomilci so vlomili v stanovanje tesarskega mojstra Franca Urbina na Homu pri St. Rupertu in pokradli črn suknjič, 5 hlače, 6 telovnikov, suknjo, 14 srajc, 2 para čevljev, 2 britvi, pištolo, klobuk, nogavice, 20 škatelj vžgalice in hleb kruha, v skupni vrednosti 6000 Din.

Poneverba. — Samski kovač, že večkrat predkaznovani France Brunčič iz Šetarove pri Mariboru, je izvrabil na goljufov način od Helene Lorber v Bresterici črn povrnik, klobuk, moško obleko in perilo, od Martina Vidoviča 4kolesni ročni vozček, od Helene Lorber pa nekaj perila, rjuho, žensko žepno uro in srebrno verižico, v skupni vrednosti 4200 Din.

Najden zaklad. — Kakor pravilnice se slišijo dandanes zgodbe o najdenih zakladih. In vendar se še vedno najde tuintam kak skrit zaklad, o katerem se ni še vedelo je bil njegov lastnik in zaka, ga je skrili. Tak zaklad je našel pred kratkim revna bajtarja v podstrežju svoje kajte v Preski pri Dobrniču na Dolenjskem. V podstrežju je imela staro skrinjo. Ko jo je odprla, se je pokrov naslanjal na zidano steno in okružil omet. Tam se je pokazal zarič dan lonec. Žena ga je izruvala iz zidu in našla v njem star srebren in zlat denar v vsebini treh litrov. Po večini so takovani srebri križevci. Najdeni zaklad bo najbrž zasedla državna oblast, ker so že orožniki vso stvar popisali in menda sporočili o njej na pristojno mesto.

Ptujake vesti. — Umor v ptujskem okraju. Na Plazarskem vrhu v Ptujskem okraju se je zbrala na praznik sv. Stefana v vinotodi ponestnika Karla Sešerka večja družba. Med temi se je posebnost izizvalno in surovo obnašal posestnikov sin Franc Rojs iz Janežev, ter z nožem mahal okoli sebe in proti družbi. Družba se je razšla. Rojs se je poslovil od nje, ter se vračal sam proti domu. Ne ki Jakob Pernek iz Janežev ga je na potu pofakal in ga 16-krat zabodel z nožem. Rojsovo stranko razmesarjeno truplo so našli prihodnje jutro v nekem gozdu blizu občinske ceste. Morilec je bil takoj aretiran in predan okrožnemu sodišču v Mariboru. — Kolarku pomočniku A. Zagorec na Brezju pri Pruju je padel debel bled na levo roko ter mu jo zmečkal.

Nesramnost brez meje.

Jos. Ivanetič.

umrl je ...

Pod tem zaglavjem piše franciškanusko trolilo "Edinost" med drugim dobesedno:

"Morda ni v zgodovini človeštva moza, ki bi imel tako strašno krvave roke, ki bi imel na svoji grešni duši toliko umorov, toliko nesrečnih žrtv, ki bi bil povzročil toliko človeškega gorja in bede, toliko klicev po božjem maščevanju, kakor ima ruski voditelj boljševikov — Lenin."

Zapisati kaj takega je zmožna le oseba, ki nima niti trohice sramu v sebi in ne spoštovanja do čitateljev, kakor tudi ne do samega sebe — o možu, kateri je žrtvoval samega sebe, da je odrešil svoj tlačen in zasluženi narod po lastni avtokraciji. O možu katerega spoštuje in blagoslovlja z malimi izjemami vse človeštvo te oble in celo njegovi sovražniki, katerim je pomenil njegov režim le škodo v prid ogromne večine človeštva, priznava danes odkrito njegove ogromne zmožnosti in vrline ter ljubezen do zatiranih mas človeštva.

Skoraj ni koticke na tej obli, kamor je že dosegla civilizacija, da bi ne žalovali za izgubo Lenina in bi se ga ne spominjali s spoštovanjem, kakoršnega mora biti deležen le mož, ki je kaj storil v prid ogromne večine človeštva. In Lenin je bil po vsi pravici tak mož!

Nepobitna resnica je, da Lenin ni nikdar trdil, da je nezmožljiv, in delal je napake, kakor jih delamo vsi! Imel pa je pogum in

značaj, da je storjene napake priznal pred celim svetom in jih skušal popraviti.

Resnica je sicer, da se je boljševiška vlada, ki je bila v početku ruske revolucije v manjšini, poslužila železne roke in volje, da pripelje svoj narod do osvoboditve in potem njega pa celo človeštvo. In ako smo pošten v svoji sodbi, tedaj bomo priznali, da se je še vsaka večja revolucija zaključila s krvjo, pa bila proletarska ali buržoazna; in ako še pomislimo, v kakšni duševni atmosferi je živel ruski narod in bil vzgojen pod svojim carističnim režimom, tedaj nam bo jasno, zakaj je bilo potrebno nastopiti z železno roko, da se narod otrese enkrat za vselej svojih zatiralev in mu nastopi končno zlata doba svobode in srečnejših dni življenja.

Znano je skoraj vsakemu, če je kaj deloma poučen o ruskem narodu in njegovem bivšem carizmu, da je bil ta narod namenoma tako zanemarjen po svoji koruptni vlad, da je bila ogromna večina, rekel bi nad osemdeset procentov ruskega naroda, ki ni znal ne čitati in ne pisati. Poleg tega si moramo misliti, kako se zna vesti narod, ki je bil vse svoje življenje takorekoč jetnik in naenkrat izve, da je postal svoboden, popolnoma svoboden gospodar na zemlji, ki je bila dosedaj last njegovega tiranskega izkoriščevalca in jo je on obdeloval le za druge in ne za sebe. V tem spoznanju in v svoji neukosti je postal sicer dober narod naenkrat brez glave, takorekoč divji. In če bi ne bilo v tem razpoloženju razpoloženju ruskega naroda moza; kakor je bil ravno Lenin, ki je s svojim velikim razumom, odločno voljo in krepko roko krotil to ogromno maso, takorekoč napel divjo, kam bi narod dovedla komaj pridobljena svobo-

da, si lahko misli vsak razumen človek.

Toda to še ni vse!

Znano je, kako številne in sila močne sovražnike si je nakopal Lenin s svojim programom osvoboditve delavnega ljudstva v škodo delavcev, kapitalistov in obsejalcev "srednjeveške inkvizicije". Da zrušijo Lenina in preprečijo osvoboditve ruskega naroda, so napeli vse dovoljene in nedovoljene moči. Podpihovali in finančno so podpirali prijatelje starega režima, zalagali jih z vsem potrebnim orožjem, zaprli dohod živili, da bi tako preprečili osvoboditve delo Lenina, dobro vedo, ako postane Rusija svobodna, da se bo njena svoboda širila in širila preko vseh mej ruskega naroda in tako ogrožala svetovni kapitalistični režim, ki je po mnenju kapitalizma in njegovih trabantov, klerikov, edino zveličaven red, kljub temu, da ga poseduje in vzdržuje ogromna manjšina, komaj desetprocentna, ki pa je uveljavljena, ne za manjšino, nego za ogromno večino delavnega ljudstva in ki se ga ne vpraša, če mu je režim manjšine po volji ali ne, nego se ga izvaja s silo, pa če treba z najsurovejšo silo.

In ako ima pravico ogromna manjšina diktirati večini škodljiv režim, zakaj bi potem ne imela pravice storiti isto ogromna večina delavnega, vse ustvarjajočega ljudstva?

Res je, da je sovjetska vlada, kateri je načeloval Lenin, zapela nekaj špijonov in nasprotnikov nastopajočih svobode ruskega ljudstva in jih par tudi obsodila na smrt. In ker so bili med temi izdajci tudi razni cerkveni funkcionarji, je nastal krik in trušč kot bi se podrl svet.

Vprašanje nastane, zakaj toliko vika in trušča, če se kaznuje

smrtjo izdajalca in sovražnika, ki grozi škodovati 150-milionskemu narodu, samo zato, ker je slučajno duhovnik? Vse je pa dobro, če se postrelja na stotine morda celo nekih ljudi, ki nimajo morda na vesti nič drugega, kakor da so se slučajno izrazili nasproti obstoječemu režimu, kakor se je to dogajalo po vseh državah sveta in se še dogaja.

O, v tem slučaju je vse dobro in ni niti najmanjšega protesta od strani, od katere se je protestiralo v prvem slučaju in so vsi protesti, ki pa boro malo zalezejo, od strage delavnega ljudstva. Kje je tukaj logika? Ni človeka na zemlji, ki bi bil na Leninovem mestu in z njegovimi zmožnostmi drugače postopal, kakor je postopal Lenin!

In kljub temu ima krvave roke?

Nemški kajzer je s svojim avstrijskim bratcem napovedal celemu svetu vojno. Posledica je bila, da sta pomorila milijone in milijone nedolžnih mož, žena in otrok, pa jima ni bilo treba niti moleddo za odpuščanje njihovih "strašnih grehov", ako sta šla sploh k spovedi. In ne samo, da sta pomorila neposredno toliko milijonov nedolžnih ljudi vseh narodov, nego sta povzročila strašno pomanjkanje in trpljenje vsega človeštva. Povzročila sta na človeštvo rane, katere ne bodo zaceljene še cele generacije. In ta dva po nazorih rimskokatoliške hierarhije, nimata krvavih rok, nego samo Lenin ...

Če malo pobrskamo v zgodovini srednjega veka, posebno še v poglavju sv. inkvizicije, bomo pronašli, da niti nemški kajzer, niti njegov avstrijski opod, kratko povedano, vsi povzročitelji vojev v zgodovini človeštva skupaj nimajo tako krvavih rok, kakor jih ima rimskokatoliška hierarhija! Vsi morali sveta in vse vojske, kar jih je še kdaj bilo, niso pomorile toliko ljudi, kakor jih je pomorila "edinosveličavna rimskokatoliška cerkev", pa bilo posredno ali neposredno! En sam menih, Torquand, po imenu, je dal, oziroma obsodil, ničmanj kakor 20.000, reci dvajset tisoč, nedolžnih žrtv sežgati na grmadi pri živem telesu. Koliko so jih dali se sežgati še drugi slatni Torquandi in drugi člani hierarhije? Če bi hotel imenovati vse take Torquande in druge, bi moral pisati tedne in tedne, pa bi jih še ne našel vseh. Koliko nedolžnih ljudi se je napelo na "natezalnice", kjer so jim potegnili vse ude v sklepe in jih trpinčili tako dolgo, da so se priznali krivim nečesa, o čemer v svoji preveliki preprostosti niso imeli niti pojma, ali dokler niso od groznih bolečin izdihnili! Koliko jih je moralo zginiti pri živem telesu tam doli globoko med ostudnimi golaznimi v podzemskih ječah, itd., itd. Ali to ne pomeni "krvave roke"?!

Morebiti si bo kdo mislil, da so morali vsi ti mučeniki sv. inkvizicije imeti na vesti kakve velike zločine, ker inace bi jih ne trpinčili in sežigali. Vsem takim je pojasniti sledeče:

Vsi ti nesrečniki niso storili ničesar drugega kakor morda, da so gledali križem, pa je zadostovalo, da so jih obdolžili "čarovništva". Zadostovalo je, da so se zamerili nekemu; žel je in jih ovdal duhovniku, češ, oni je čarovnik, videl sem ga jahati "metlo" po zraku, ali pa se je morda drznil napram komu izraziti, da ne veruje v čarovništvo in da bi sploh iste obstojale, ali bile mogoče, že je zadostovalo, da je gorel na grmadi. Ali je bil morda človek preveč praviloljuben in se je drznil z eno samo besedico kritizirati okrutnost hierarhije, že je gorel na grmadi. Ako se je drznil človek, ki ga je narava obdarila z malo večjim razumom, kakor tedaj povprečnega zemljana, samostojno misliti in morda celo pobijati cerkvene zmote in njene okrutnosti, mu ni izostalo plačilo, da so spekli kar živega na grmadi.

Sokrat, grški modrijan — naj-

večji modrijan tedanje dobe, je bil primoran izpiti strup. Ljudstvo ga je toliko spoštovalo in ljubilo, da se cerkvene oblasti niso upale položiti nanj svoje krvave roke, boječ se, da bi se ljudstvo dvignilo. Prisilili so ga, da je sam izpil strup in ga tako neposredno umorili. Koliko velikih in slavnih mož, katerih mišljenj in delovanju ne morejo danes oporekati niti nasledniki rimskokatoliške hierarhije, je cerkev spravila s poti na en ali drug način, ker so bili nevarni in se je bilo bati, da zanejo bakljno resnice in pravice v temo. Tako tudi sedanja cerkev napenja vse svoje moči, da bi zajela pot napredku in prosveti!

In ta strašna cerkev ni imela krvavih rok; samo Lenin jih je imel!

Za časa svetovne vojne so rimskokatoliški, kakor tudi ostalih ver, škofje, župniki in razni večji in manjši dostojanstveniki do najnižjega kaplana in paterčka, blagoslovljali puške in smodnik, sablje in bajonete, kanone in razno drugo morilno orožje, da bi čim uspešneje in v čim največjem številu pomorili svojih sovražnikov. Hm, svojih sovražnikov! Kljub temu, da uče krščanstvo, da smo vsi ljudje na svetu bratje, kljub temu da uče, da se mora sovražnikom odpuščati, so blagoslovljali orožje in navduševali na čim silnejši in na čim večji pobor in pokol svojih krščanskih bratov. Človek, opremljen z blagoslovom cerkve in navdušen po isti, ni imel niti najmanjšega greha, ko je moril svoje brate, njih žene in nedolžne otročice, nego je imel zasluženo, čimveč in čim krutejšo je moril, tem večje zasluženo se mu je obetalo pred Bogom. Nesramniki! — Kje je tu logika? Strašna, okrutna, zverinska morilka, cerkev, nima krvavih rok, nego Lenin, največji genij človeštva tedanje dobe, samo on ima krvave roke ...

Ne smemo pozabiti dejstva, da se je pokojni Lenin krščanski hierarhiji grozno zameril radi tega, ker je njegova vlada zaplenila vse ogromno mrtvo bogastvo ruske cerkve in ga dala narodu v njegovi težki potrebi. Kristus je rekel: Liscie imajo jame, ptice pod nebom gnezda, sin človekov pa nima, kamor bi naslonil glavo! In zopet je rekel: Ne zbirajte bogastva, ki ga rja in molji žro, nego iščite nebeško kraljestvo!

Kaj je treba cerkvam ogromnega bogastva v suhem zlatu, srebru in nepremičninah, ki leži mrtvo, brez vsake koristi za človeštvo, katero trpi pomanjkanje in bedo! Zakaj ni ruska cerkev sama razdelila tega mrtvega, ogromnega bogastva med svoj trepetni narod, da je bil primoran šele Lenin poseči s svojo, kot pravi pater, krvavo roko po mrtvem bogastvu, da pomaga trepetnemu narodu vsaj malo ublažiti njegovo gorje, prizadejano mu od sovražnikov človeštva — ne od Lenina, ker Lenin je žrtvoval sam sebe svojemu narodu na oltar narodove dobrobitnosti!

Toda, zaman je vaše blaten vsega, kar ne trobi v vaš nesramrog, in če hočete, tudi zaman vaše lajanje na luno, ker je ne do sežete! Sklicujte magari vsak do po duet katoliških shodov, edino dobro pri tem je, da ljudstvo rado slišne "čirkuse", kršni se uganjajo na takih shodih! Ne mislite pa, da so vsi, posetijo vaše shode in poslušajo vaše že davno dokazane neslani, vaši verni pristasi! Dajte vendar dopovedati, da ljudstvo do poslušanja govornice, pa priate od Savla ali Pavla, saj ima kaj poceni zabavo. Ljudstvo tu ve dobro, ako hoče iti v navado gledališče poslušat razne glumane in opazovati njih trike, da moti tudi plačati, pa plača tudi za vorance raznih ignorantov. Poslajte, če vam drago, srečo z odpuščanjem, ki z blaževim žegnem! Toda tem vam lahko že naprej poveda da ne bo z biznisem nič, ker ljudstvo ne mara več dajati svojih žko prisluženih novcev za odpuške, iz enostavnega vzroka, ker veruje v odpuške!

V tem imate dokaj zanesljivo merilo, koliko so se vaši dozdnevni verniki v resnici verni! Za govrance plačujejo, ker jim pride po ceni, da vidiijo in ališijo razno glumaštvo in menažerijo, za odpuščanje pa ne dajo nič, ker ne veruje več v budalosti!

Svobodno vam, delajte, kako vam drago, toda ne varajte se in ne vdaajte se iluzijam, da je vsak kar poslušal in čita vaše neslankolobocije, vse tudi katoliški msleče. To nam potrjujejo najbolj razne organizacije in kulturna društva.

Mi bomo šli tudi nemoteni svojo začrtano pot, naprej s časom in ne nazaj v srednji vek, kakor vi s lite, in po čemer se vam čede sline pa če je to vam prav ali ne.

Imejte vsaj toliko moštva, da stojnosti in postenja v sebi, da na boste vračali krivde morilski rimskokatoliške hierarhije na osebno, katere spomin je svet vsem teptanin in zatiranim narodom. Nogo potrkajte se na svoje grešne prsi in vzkliknite: ekasano svoj meo culpa, mea maxima culpa!

Če bo treba, pride se!

Naročite "Prosveto" vašemu sorodniku ali prijatelju v starodomevili.

CUNARD
ANCHOR
V JUGOSLAVIJO v 9 dneh
na morskih velikanih, ki vozijo vsake Soboto

AQUITANIA	45,647 ton
MAURETANIA	30,704 ton
BERENGARIA	25,023 ton

Prijazne kabine za tretje razreda potnike s 2, 4, 6 posteljami. Kratke obroke, kadnine in udobna soba. Pokrilo premenadno nadkrovnje. Izvirno krito premenadno nadkrovnje. Nobenih skrb.

Cunardovi Money Orderi so izplačljivi v Jugoslaviji hitro, varno in zanesljivo. Za potni listek in druga pojasnila poslažite pri bližnjem agentu v vašem mestu.

CUNARD ANCHOR LINE.
140 N. Dearborn St., Chicago, Ill.

GOSPA SILVIJA.

Spisal IVO SORLI.

(Dalje.)

Obruz se mu je čim bolj zopet jasnili, in zadnje besede je rekel že s lahkim nasmehom. Zazdelo se mu je smešno, da bi se razburjal, in je priploval tudi njene besede le hipni slabi volji. Njej pa je postalo lice čudno podpluto in o stro je odgovorila:

— Kdo ve, ali ni bila "posebna žrtve" ... To vsaj veš, da nisi bil edini, kateri se je zame potegoval.

— Nisem bil edini, a sem bil najboljša partija! Je naenkrat vzplamtel. Oziroma sem bil vsaj oni, glede katerega si najbolj lahko računala, da dosežeš svoj glavni namen: priti v veliko mesto in igrati tu vlogo dame.

— Joj, lepa dama sem postala! Zena advokata, kakor jih je na kupe. Kamor pridem, je vsaj polovica vseh od mene. Da bi se zganil vsaj toliko in si pridobil kak mandat, zankrat vsaj deželnega — toda tebi je menda res vse prav, kakor pravi komisar. Ako nas omenijo, da smo bili kje, je kakor iz milosti.

— V časopisih se je zasmeljal. Take bolezni te torej mučijo? Pa je res čudno, da mi to prvič poveš ravno petega maja ob trideseti na sedmo. No, razumem: nekoliko tuda moja zasluga. Zakaj vedno sem se ogibal takih pogovorov, ko se z njimi ničesar ne popravi, kar je bilo morda zagrešenega; in ker je že celo nelepo, oponašati drugemu morda celo lastne zagreške. In tudi zdaj ti ne bom sledil na to polje. Kar se namreč partij tle ... Toda eno ti bom le povedal: Ze kmalu po poroki sem začel slutiti, kar si zdaj tako jasno razodela: da si namreč vendarle v prvi vrsti računala, ko si se odločila zame, in računala ne premano tudi potem. Potopi — nočem ti namreč očitati, da si me vzela iz gole špekulacije in da me nisi rada imela. Toda prav tako bi bila vzela tudi koga drugega, ki bi bil "odgovarjal". Ni ravno prijetna ta zavest, no, jaz ne jemljem ničesar bolj tragično, nego zaslužiti. In ker je na posled prav, da veva, pri čem sva, je dobro, da sva se razgovorila. In spoznala. In ker bi se od te besede dalje stvar le poslabšala ter prevrgla lahko celo v prepri, dovolj, da stopim rajši tudi jaz otrokoma naproti.

— Ti torej zahtevaš, naj vsak dan trikrat padem pred tebe in se ti na kolenuh zahvalim, da si me povzdignil do sebe, da si napravil iz mene "damo", da ...

Akoprav se je v njegovim pogledu izrazila samo tista nemoč, ki klenec pred nizkim mišljenjem, ji je pod njim vendar zastala beseda. On pa je mirno zmaljal z glavo in je rekel:

— Ne, in ti najboljše veš, da tega ne zahtevam. Rad bi samo, da bi se tudi ti naučila, zadovoljiti se s tem, kar imaš, in predvsem, da bi se ne pravdala s preteklostjo, ki si si jo vendar sama ustvarila, kolikor je človek svoje sreče kovač.

Vzel je palico in klobuk in je počasi odšel.

3.

Se nekoliko časa je gledala predse, potem je naglo vstala; spotoma v svojo sobo je vrgla domalo obklo s sebe in se tam uaglo opravila.

— Ako pridejo gospod in otroka pred menoj domov, recite jim, naj večerjajo, ako me ne bojo čakati. Ob osmih sem spet doma, je naročila kuharici in hitro odšla.

Čutila je potrebo po družbi, po raztresenju. Zakaj na srečo je ležala velika potrtost in vzne-

mirjenost. Ne da bi jo bile preplašile možev resnobne besede — z njim bo že še opravila ... Bil ji je temveč tako, da se je pod temi njegovimi besedami tista njena prejšnja užaljenost zaradi njegovega omalovaževanja, ki ga ji je bil zbudil Stanza, umaknila nekakemu drugemu, manj določenemu, a zato naravnost temnobnemu čustvu, ki se je je polotilo vselej, ako je padla nanjo senca temnejših strani življenja, ako ji kaj ni šlo tako, kakor si je sama želela, proti čemur se pa vsaj v prvem hipu ni vedela kako braniti in boriti.

Namenila se je naravnost na promenado. Tam si že dobi koga, kako prijateljsko ali znanca. Po reče, da išče moža in se pridruži prvemu, ki ji bo po godu.

Spomnila se je, da bo zdaj gotovo tudi Stanza tam. A njega vsaj za danes ni več marala. Naposled je bil on kriv, da je prišel nad njo ta zoperni občutek. Da ni začel modrovati in filozofirati namreč ... Ampak v tem so si vsi ti ljudje vendar drug drugemu podobni ... Namreč ti "višje izobraženi ljudje" ... Nikdar ni človek prav varen, da ne zaidejo nekam, kjer človeku z njimi ni več prijetno, in ostane še jeden o občutek v srečo po takem pogovoru ... Da, celo kak Stanza, ki je vendar vzor spretnega in ljubeznivega zabavnika!

In vendar je človek navezan ravno na te ljudi ... Ne samo zaradi moza, po katerem je v zvezi sveda z ljudmi te vrste. Nego sploh — tudi zaradi sebe ... Poslušati namreč neprestano tisto več ali manj bedasto klepetanje onih možkih iz drugih krogov, domisljavih in plehkkih, dokler se mladi, predzrni in lasevnihi, ko so starejši — to je lahko za katero teh dam, katere imajo kakih šest razredov ali malo samostanske omike za sabo. Ne, stvar je kakor s čitvom: one "globokoumne" romane s "problemi" človek kmalu zapre in se jim lepo zahvali, ravno tako lepa hvala pa tudi za kako "Grafico-beračico"! Samo spretno, prijetno in z lahko eleganco, da, tudi z lahko modrostjo pisana knjiga je naslada; in edino z družabnikom, ki ga je mogoče z njo primerjati, ni škoda časa in pljuč ... Ampak, koliko jih je, ki to razumejo — tako pisati in tako govoriti!

Dospela je do vhoda pod dolg, raven, pester množice polu drevored, ko je začela za seboj sonoren pozdrav.

— Vi, gospod doktor? se ga je razveselila. Zakaj komaj da bi ji bil kdo v tem hipu bolj dobrodošel. In z veseljem mu je dovolila, da je spremlja, "dokler ne najdeta gospoda soproga". Bil je njih hišni zdravnik, dr. Kopar, po sreči bolj po imenu, ko se je kvečjemu po enkrat na leto kak otrok malo prehladil; a rad je prihajal na škodljivo črne kave ali čaja, kadar se je hotel res prijetno odpočiti od dela. In celo tvegal, da se druge zameri, je bil javno povedal, da mu je gospa Zevnikova najsimpatičnejša dama v mestu.

Kako gospod soprog, mala Zdenka in Ciril? jo odpravil formalna prašanja. — Kar se tiče vas samih, ševda ni treba zdravniškega poizvedovanja, se je nasmehnil.

— Na tako resno prašanje vam odgovorim šele tam gori na koncu drevoreda, ko prideva malo izven ljudi, je rekla in je res podvzela korake. — Oho! je vzkliknil. Toda ona ga je že prekinila:

— Kaka pasma je pa to zopet?

— To so ulanci v popravljeni obliki, je odgovoril.

Proti njima je prihajala gruča oficirjev vseh starosti in stopinj. Ko so ugledali njo, je Silvija zapazila na njih isto, kar na vseh možkih, ki so jo srečali: ne samo pogledi, skoro koraki so se jim ustavili presenečenja.

(Dalje prihodnjaj.)

EMIL KISS, BANKIR.

133—2nd Ave., New York City

Ustanovljena leta 1898.

Prejema denar na hranilne

VLOGE

in plačuje letno obresti 4%

Moja banka stoji pod nadzorom državnega bančnega

odeta in varna za hraniti vaše

vloge.

Dopremljam rojake in kraja.

(affidavite).

Potnikski oddelak.

Posiljam denar v stari kraj.

EMIL KISS, BANKIR.

133—2nd Ave., New York City

Vsakomu, ki mi pošlje svoj

naslov brezplačno pošljem lep

starokrajski KOLEDAR za leto 1924.

POŠILJANJE DENARJA.

Naša banka ima svoje lastne zveze s polno in zanesljivimi bankami v starem kraju in naše pošiljave so dostavljene prejemniku na dom ali sadajo pošto brez vsakega odbitka. Naše cene so vedno med najnižjimi.

Vse pošiljave se nakatejo po cenah onega dne, ko mi sprejmemo denar.

Denar pošiljamo ali po pošti, ali potom brzojavnega pisma, ali pa direktnem brzojavu.

Mi pošiljamo dolarje v Jugoslavijo in druge dežele po pošti in brzojavno.

Za obilna naročila se Vam priporoča

SLOVENSKA BANKA

ZAKRAJSEK & CESARK

70 — 9th Ave., New York, N. Y.